

SA EXAM PAPERS

YOUR LEADING PAST YEAR EXAM PAPER
PORTAL

Visit SA Exam Papers

www.saexampapers.co.za

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

XITSONGA: RIRIMI RO ENGETELA RO SUNGULA (FAL)

PAPILA RA VUNHARHU (P3)

2019

TIMARAKA: 100

NKARHI: Tiawara ti $2\frac{1}{2}$

Papila leri ri na tipheji ta 6.

SWITSUNDZUXO NA VUXOKOXOKO

1. Papila leri ri avanyisiwile hi SWIYENGE SWINHARHU:

XIYENGE XA A:	Xitsalwana	(50)
XIYENGE XA B:	Xitshuriwa xa xitsalwambiko xo leha	(30)
XIYENGE XA C:	Xitshuriwa xa xitsalwambiko xo koma	(20)
2. Hlamula xivutiso XIN'WE eka XIYENGE XIN'WANA na XIN'WANA.
3. Tsala hi ririmi leri u kamberiwaka hi rona.
4. Sungula XIYENGE XIN'WANA na XIN'WANA eka pheji YINTSHWA.
5. U fanele u kunguhata (xik: tirhisa mepe wa miehleketo/dayagiramu/chati ya nkhlukelano/marito ya nkoka), hlela no hlayisisa ntirho wa wena. Nkunguhato wu fanele wu vonaka EMAHLWENI ka xitshuriwa xin'wana na xin'wana.
6. Minkunguhato hinkwayo yi fanele yi kombisiwa. U tsundzuxiwa ku endla nkhwati wo hingakanya eka minkunguhato hinkwayo.
7. U tsundzuxiwa ku tirhisa minkarhi hi ndlela leyi landzelaka:

XIYENGE XA A:	Timinete ta 80	
XIYENGE XA B:	Timinete ta 40	
XIYENGE XA C:	Timinete ta 30	
8. Nombora tinhlamulo hilaha swivutiso swi nomboriweke hakona eka papila leri.
9. Tsala nhlokomhaka leyi faneleke eka nhlamulo YIN'WANA na YIN'WANA.
10. Nhlokomhaka YI NGA tekeriwi enhlokweni loko ku hlayiwa ntsengo wa marito.
11. Tsala swi basa no vonaka.

XIYENGE XA A: XITSALWANA

XIVUTISO XA 1

SWILETELO:

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwana hi yona kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka 250–300 wa marito.

- 1.1 Siku rero hi tivonisile. [50]
- 1.2 Mupresidente lontshwa wa tiko ra Afrika-Dzonga. [50]
- 1.3 Buku leyi cinceke vutomi bya mina. [50]
- 1.4 Swa fanela leswaku vantshwa va ngenela eka migingiriko ya swa mintlangu. Kanela mhaka leyi. [50]
- 1.5 Byalwa byi fanele ku xaviseriwa vanhu va malembe ya makumembirhin'we ku ya ehenhla. Pfumela kumbe u kaneta mhaka leyi. [50]
- 1.6 Hlawula xifaniso XIN'WE eka leswi nga laha hansi kutani u tsala xitsalwana hi xona. Xitsalwana xin'wana na xin'wana xi fanele ku va na nhlokomhaka leyi faneleke.

1.6.1

[Xi huma eka: www.google.com]

[50]

1.6.2

[Xi huma eka: www.google.com]

[50]

1.6.3

[Xi huma eka: www.google.com]

[50]

NTSENGO WA XIYENGE XA A: 50

XIYENGE XA B: XITSHURIWA XA XITSALWAMBIKO XO LEHA

XIVUTISO XA 2

SWILETELO:

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwambiko xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka 120–150 wa marito.
- Sungula nhlamulo ya wena eka PHEJI YINTSHWA.

2.1 PAPILA RA MAFUNDZA

Tsala papila u tsalela mininjhere wa vhengele ra ka Phulavusiwana u vilela hi mahele lama u ma kumeke endzeni ka swakudya leswi u swi xaveke.

[30]

2.2 MATIMU YA MUFI

Tsala matimu ya malume wa wena loyi a loveke eka nghozi ya xithuthuthu lexi a famba hi xona.

[30]

2.3 NHLUTO

Tsala nhluto wa filimi leyi u nga tshama u yi vona.

[30]

2.4 INTHAVHIYU

Tsala inthavhiyu ya muhaxi wa xiyanimoya loyi a burisanaka na muntshwa loyi a paseleke ehenhla eka xikambelo xa ku hela ka lembe xa Giredi ya 12.

[30]

NTSENGO WA XIYENGE XA B: 30

XIYENGE XA C: XITSHURIWA XA XITSALWAMBIKO XO KOMA

XIVUTISO XA 3

SWILETELO:

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwambiko xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka 80–100 wa marito. (U nga tluli pheji yin'we yo hlamulela eka yona.)
- Sungula nhlamulo ya wena eka PHEJI YINTSHWA.

3.1 PHOSITARA

Tsala phositara u navetisa ntlangu wa le xitejini lowu mi nga ta wu tlanga eholweni ya le kusuhi na le ka n'wina.

[20]

3.2 POSIKARATA

Tsala posikarata leyi yaka eka Munghana Lonene FM u navelela kokwana wa wena siku lerinene ra ku velekiwa.

[20]

3.3 SWILETELO

Tsala swiletelo leswi faneleke ku tirhisiwa hi hahani wa wena na ndyangu wa yena lava va nga ta mi endzela hi movha. Va lerise kusukela evhengeleni ra kwala ndhawini ya ka n'wina ku ta fika ekaya ka n'wina.

[20]

NTSENGO WA XIYENGE XA C:

20

NTSENGO WA TIMARAKA:

100